

Universal Declaration of Human Rights - Sorbian, Upper

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow

Zjednočenych narodow wot 10. 12. 1948

Preambla

Dokelž twori plipóznaće wšěm čłonom čłowjeskeje swójby plislušaceje dostojnosće a jich jenakich a njeparujomnych prawow zakład swobody, sprawnosće a měra w swěće,

dokelž stej njedopóznaće a znajechanje čłowječich prawow k aktam barbarstwa wjedłoj, kotrež su swědomje čłowjestwa hłuboko zranili, a dokelž je so wutworjenje swěta, w kotrymž spožči so čłowjekam, swobodnym wot stracha a nuzy, swoboda řečenja a wěry, jako najwyše prócowanje čłowjestwa wozjewiło,

dokelž je bytostne, čłowječe prawa z knjejstwom prawa škitać, zo njeby so čłowjek k zběžkej plećiwo tyranstwu a potłócowanju jako poslednjemu srědkej nuzował,

dokelž je bytostne, wuwice plećelskich počahow mjez narodami spěchować,

dokelž su ludy Zjednočenych narodow we wustawkach znowa swoju wěru do zakładnych čłowječich prawow, do dostojnosće a hódnoty čłowjeskeje wosoby a do runoprawosće muža a žony wobkručili a wobzamknyli, socialny postup a lěpše žiwjenske poměry pili wjetšej swobodze spěchować,

dokelž su so sobustawske staty zawjazali, w zhromadnym džěle ze Zjednočenymi narodami powšitkowne respektowanie a zwoprawdženje čłowječich prawow a zakładnych swobodow plesadzić,

dokelž je zhromadne měnjenje wo tutych prawach a swobodach plewšo wažne za polne spjeljenje tutoho zawjazka,

proklamuje Generalna zhromadźizna

tute Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow jako zhromadny ideal, kotryž ma so wot wšěch ludow a narodow docpěć, zo bychu kóždy jednotliwec a wšě organy towaršnosće tute wozjewjenje stajnje w pomjatu měli a so prócowali, plez wučbu a kublanje respektowanie tutych prawow a swobodow spěchować a plez postupowace naprawy w narodnym a mjezynarodnym wobłuku jich powšitkowne a faktiske plipóznaće a zwoprawdženje pola wobydlerstwa kaž sobustawskich statow tak tež tych jich nadknjejstwu podstejacych teritorijow zaručć.

Artikl 1

Wšitcy čłowjekoj so wot naroda swobodni a su jenacy po dostojnosći a prawach. Woni su z rozumom a swědomjom wobdarjeni a maja mjezsobu w duchu bratrowstwa wobchadźć.

Artikl 2

Kóždy je woprawnjeny, w tutym wozjewjenju proklamowane prawa a swobody wužiwać, a to bjez kóždehožkuli rozeznanja, kaž po rasy, barbje, splahu, řeči, religiji, politiskim abo druhim pleswědčenju, narodnym abo socialnym pochadze, po zamóženju, narodze abo druhim statusu .

Dale njesmědža so žane rozdžěle činić na zakładze politiskeje, prawniskeje abo mjezynarodneje pozicije kraja abo teritorija, kotremuž wosoba plisluša, njedžiwajo na to, hač je njewotwisny, hač pod rukowaćelstwom steji, hač njewobsedži swójske knježerstwo abo hač podleži někajkemu druhemu wobmjezowanju swojeje suwerenity.

Artikl 3

Kóždy ma prawo na žiwjenje, swobodu a wěstotu wosohy.

Artikl 4

Nichtó njesmě so w njewólnistwje abo roboćanstwje dźeržeć; njewólnistwo a wikowanje z njewólnikami stej we wšěch svojich formach zakazanej.

Artikl 5

Nichtó njesmě so podpisać ćwělowanju abo surowemu, nječłowjeskemu abo ponižowacemu wobchadženju abo chłostanju.

Artikl 6

Kóždy ma prawo, wšudže jako prawakmany plipóznaty hyc.

Artikl 7

Wšitcy čłowjekoj su před zakonjom runi a maja b jez diskriminacije prawo na jenaki škit plez zakon. Wšitey maja pawo na jenaki škit pćiwo kóždyj diskriminaciji, kotraž by pćedležace wozjewjen je zranila, a pćiwo pobudžen ju k tajkej diskriminaciji.

Artikl 8

Kóždy ma prawo na skutownu juristisku pomoe pola plišušnych nutłkostatnych sudnistwow pćiwo jednanjam, kotrež jeho jemu po wustawje abo po zakonu plistejace zakladne prawa ranja.

Artikl 9

Nichtó njesmě so swojowólnje zajeć w jatbje dźržeć abo z kraja wupokazać.

Artikl 10

Kóždy ma w poľne; runoprawosći prawo na to, zo so wo jeho prawach a winowatosćach a wo kóždyj pćiwo njemu zapoloženj; chłostanskoprawnej skóřžbje plez njewotwisne a njestranske sudnistwo sprawnje a zjawnje jedna.

Artikl 11

1. Kóždy chłostajomneho jednanja dla wobskorženy ma prawo na to, jako n jewinowaty plaćić, doľhož njeje jeho wina w zjawnynl jednanju, w kotrymž je wšě za swoje zakitowanje trěbne garantije mět, wotpowědujo zakon jej dopokazana

2. Nichtó njesmě so dla jednanja abo zanjechnanja něčeho zasudzić, štož njebě w času, hdyž je so to stało, po nutłkokrajnym abo po mjezynarodnym prawje chłostajomne. Runje tak njesmě so žane česće chłostan je wuprajič hač te w času chłostajolneho jednanja plihrožene chłostanje.

Artikl 12

Nichtó njesmě swojowólnym zaplěmnjenjam do swojeho priwatneho žiwjenja, swojeje swójby, swojeho bydlenja a swojeje korespondency abo njezakonskim škodam swojeje česće a swojeho mjena wustajeny być. Kóždy ma prawo na juristiski škit pćiwo tajkim zaplěmnjenjam a škodam.

Artikl 13

1. Kóždy ma prawo, so znutřka slata swobodnje pohibować a sej swoje bydlenje swobodnje wuzwolić.

2. Kóždy ma prawo, kóždy kra; inkluziwn je swój swójski kraj wopuścić a so do swojeho kraja wrócić.

Artikl 14

1. Kóždy ma prawo, w drunich krajach pšed pšecěhanjom azyl pytać a wužiwać.
2. Tute prawo njemóže so wužiwać w padže pšecěhanja dla ryzy njepolitiskich złošnistwow abo jednanjow, kotrež ranja cile a zasady Zjednoćenych narodow.

Artikl 15

1. Kóždy ma prawo na statnu pšišušnosć.
2. Nikomu njesmě so jeho statna pšišušnosć swojowólnje sćazać ani zaprajić prawo, swoju statnu pšišušnosć změnić.

Artikl 16

1. Mužojo a žony w ženćwukmanej starobje maja bjez wobmjezowanja na zakładže rasy, statne je pšišušnosće abo religije prawo, do mandželstwa .stupić a swójbu založić.
2. Woni maja jenake prawa pšli zmandželenju, w mandželstwje a pšli rozwjazanju mandželstwa.
3. Zmandželenje smě so jenož w swobodnej a dospołnej pšezjednosći pšlichodneju mandželskeju stać.

Artikl 17

1. Kóždy ma prawo, sam abo zhromadnje z druhimi wobsydstwo měć.
2. Nichtó njesmě swojowólnje swoje wobsydstwo zhubić.

Artikl 18

Kóždy ma prawo na swobodu mysłow, swědomja a religije; tute prawo wopšija swobodu, swoju religiju a swój swětonahlad změnić, kaž tež swobodu, swoju religiju abo swój swětonahlad sam abo w znromadnosći z drunimi, zjawnje abo priwatnje pšez wučbu, praktikowanje, božu službu a wobkedžbowanjec nabožnych naložkow zwuraznić.

Artikl 19

Kóždy ma prawo na swobodu měnjenja a wuprajenje měnjenja tute prawo wopšija njehaćenu swobodu měnjenja a swobodu, sej njedziwajo na statne hranicy informacije a ideje ze srědkami kóždehožkuli razu wobstarać, pšlijimować a dale dawać.

Artikl 20

1. Kóždy ma prawo na swobodu zhromadźnja a zjednoćenja za měrliwe zaměry.
2. Nichtó njesmě so nuzować, zjednoćenstwu pšlišušeć.

Artikl 21

1. Kóždy ma prawo, so pšli rjadowanju zjawnych naležnosćow swojeho kraja njeposrědnje abo pšez swobodnje wolenych zastupjerjow wobdžělić.
2. Kóždy ma pod jenakimi wuměnjenjemi prawo na pšlistup k zjawnym zastojsnstwam w swojim kraju.
3. Wola ludu tworj zakład za awtoritu zjawneje mocy; tuta wola dyrbi so zwuraznić pšez so wospjetowace, woprawdźite, powšitkowne a rune wólby, kotrež wotměwaja so z tajnym wotedaćom hłosow abo po tomu runohódnym swobodnym wólbny

modus.

Artikl 22

Kóždy ma jako člon towaršnosće prawo na socialnu wěstotu a móže plež nutlkostatne naprawy a mjezynarodne zhromadne džěło wobkedźbujo organizaciju a pomocne srědky kóždeho stata wužiwać za swoju dostojnosť a swobodne wuwiće swojeje wosobiny njeparujomne hospodarske, socialne a kulturne prawa

Artikl 23

1. Kóždy ma prawo na džěło, na swobodnu wólbu powołanja, na pliměnjene a spokojace džělowe wuměnjjenja kaž tež na škit płećiwo bjezdžělnosći.
2. Wšitcy čłowjekojko maja bjcz kóždeje diskriminacije prawo na jenaku mzdu za jenake džěło.
3. Kóždy, kiž džěła, ma prawo na sprawne a plihódne zarunanje džěła, kotrež jemu a jeho swójbje čłowjeskej dostojnosći wotpowědowacu eksistencu zawěsća a kotrež ma so, jeli trjeba, z druhimi socialnymi škitnylni napravami dopjelnić.
4. Kóždy ma prawo, za škit svojich zajimow džěłarnistwa založić a tajkim plistupić.

Artikl 24

Kóždy ma prawo na džělowe přestawki a swobodny čas inkluziwnje pliměnjene wobmjezowanie džěloweho časa kaž tež na prawidłowny plaćený dowol.

Artikl 25

1. Kóždy ma prawo na za swoju strowotu a derjeměće a tu swojeje swójbje pliměnjeny žiwjenski standard, inkluziwnje dosahace zežiwjenje, drascenje, bydlenje, lěkarske zastaranje a trěbne socialne poslužby, kaž tež dale prawo na wěstotu w padže bjezdžělnosće, chorosće, inwalidity, zwudowjenja staroby abo drugeje straty svojich zežiwjenskich srědkow plež njezawinowane wobstejnosće.
2. Maćerje a džěci maja prawo na wosebitu pomoc a podpěru. Wšěm džěćom, mandželskim a njemandželskim, plisteji jenaki socialny škit.

Artikl 26

1. Kóždy ma prawo na kublanje. Wučba dyrbi znajmjeńša w elementarnym abo zakładnym schodženku darmotna być. Elementarna wučba je obligatoriska. Fachowo- a powołanskošulska wučba dyrbi powšitkownje plistupna być, a wysookošulska wučba dyrbi wšěm wotpowědnje jich kmanosćam na jenake wašnje wotewrjena być.
2. Kublanje dyrbi na polne rozwiće čłowjeskeje wosobiny a na sylnjenje respektowania čłowječich prawow a zakładnyn swobodow wusměrjene być. Wone dyrbi zrozumjenje, tolerancu a płećelstwo mjez wšěmi ludami a wšěmi rasowymi abo nabožnymi skupinami spěchowac a džěławosć Zjednoćenyn narodow za zděrženje měra podpěrować.
3. Starši maja přenjoyradne prawo družinu kubljanja wuzwolić, kotrež ma so jich džěćom posrědkować.

Artikl 27

1. Kóždy ma prawo, so na kulturnym žiwjenju zhronladnosće swobodnje wobdžěleć, so nad wuměłstwami wjeselić a na wědomostnym postupje a jeho wudobyćacn džěl brać.
2. Kóždy ma prawo na škit duchownych a matericelnych zajimow, kotrež wurostuja za njeho jako tworićela z džělow wědomosće, literatury abo wuměłstwa.

Artikl 28

Kóždy ma prawo na socialny a mjezynarodny porjad, w kotrymž móža so w tutym wozjewjenju wuprajene prawa a swobody poľnje zwoprawdźić.

Artikl 29

1. Kóždy ma winowatosće naplećo tej zhromadnosći, w kotrejž je jeničce móžne swobodne a poľne wuwice jeno wosobiny.
2. Kóždy podleži pli wužiwanju swoich prawow a swobodow jenož tym wobmjezowanjam, kotrež zakon jeničce za tón zaměr pľedwidźi, pľipóznać a respektowanje prawow a swobodow druhich zawěścić a sprawnym žadanjam moralki, zjawneno porjada a powšitkowneho derjeměća w demokratiskej towaršnosći wotpowědować.
3. Tute prawa a swobody njesmedza so w žanym padže w naplećiwku k cilam a zasadam Zjednoćenych narodow wužiwać.

Artikl 30

Ničo w tutym wozjewjenju njesmě so do toho směra wułożować, zo so za stat, za skupinu abo wosobu prawo stwori, tajke džěło wukonjeć abo tajki skutk zwoprawdźić, kiž so na wotstronjenje w tutym wozjewjenju wuprajenychn prawow a swobodow měritej.
